

[Moses Olsen.]

Skriftlig begrundelse.

Som bekendt er Grønland statsretligt en integreret del af riget. Derfor er det urimeligt og uforståeligt, at SAS betragter Grønland som et oversøisk område. Så længe Grønland betragtes på samme måde som i dag, vil Danmark til stadighed gå glip af over halvdelen af Grønlandsrutens overskud. En del af dette overskud kunne måske være brugt til reduktion af interne billettakster i Grønland.

Ministeren for offentlige arbejder (Kampmann): Hvis der med udtrykket udenrigsrute forstås en rute, hvor priserne skal rette sig efter de af den internationale luftfarts-sammenslutning IATA fastsatte priser, er Grønlandsruten ikke en udenrigsrute. IATA har ikke fastsat priser for dette område, og SAS er ved fastsættelsen af de gældende priser ikke stillet på anden måde end ved fastsættelsen af priser på de syddanske indenrigsruter og på ruterne i Norge og Sverige, hvor selskabet jo også driver indenrigstrafik. Et overskud fra Grønlandsruten går ind i SAS-regnskabet, men det er da også tilfældet, for så vidt angår de af SAS drevne syddanske indenrigsruter. Jeg må mene, at der foreligger en misforståelse, for så vidt der formenes at være en regnskabsmæssig forskel på Grønlandsruten og de syddanske af SAS drevne ruter.

Spørgsmålet om størrelsen af priserne på Grønlandsruten blev jo rejst på Grønlands landsråds forårssamling i 1972, og sagen er gennem ministeriet for Grønland blevet forelagt ministeriet for offentlige arbejder. Vi har anmodet SAS om at fremkomme med regnskabsmateriale og statistik til belysning af spørgsmålet. En del af dette materiale har vi allerede modtaget, men da undersøgelsen gerne skulle være så ajourført som muligt, venter vi i øjeblikket på færdiggørelsen af selskabets statistik for sommertrafikprogrammet for 1972. Det er derfor lidt vanskeligt yderligere at uddybe spørgsmålet på nuværende tidspunkt.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af afskrivningsloven og investeringsfundsloven.

(Lovforslaget (nr. 93) findes i tillæg A. sp. 2055, fremsættelsen i tidenden sp. 1113).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattemæssig opgørelse af værelagre m. v.

(Lovforslaget (nr. 94) findes i tillæg A. sp. 2065, fremsættelsen i tidenden sp. 1113).

Første behandling af forslag til lov om ændring af ligningsloven.

(Lovforslaget (nr. 95) findes i tillæg A sp. 2081, fremsættelsen i tidenden sp. 1113).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Peter Nielsen: I disse dage modtager landets skatteydere skattekortet for 1973 og for manges vedkommende med en øget trækprocent. Nogle vil måske undre sig over, at der samtidig foreslås øgede afskrivningsprocenter, der som oftest anses for skattefrie. Det er nok mest rigtigt at betegne sådanne afskrivninger som skatteudsættende især for nyetablerede og stærkt ekspanderende virksomheder, og her er den egentlige motiveving for mit partis vedkommende.

Grundlaget for al videre udvikling her i samfundet, hvad angår sociale, uddannelsesmæssige, ja, alle former for fremskridt, er selvfølgelig produktionen, og som det også klart fremgik af regeringens åbningstale, er det hensigten at fremme produktionen mest

[Peter Nielsen.]

mulig. Det foreliggende lovforslag skulle give et bidrag hertil.

Alle partier er jo enige om, at ejendomsretten bør spredes så meget som muligt, og man kunne måske befrygte, at gunstige afskrivningsregler kunne modvirke dette, men her må betænkes, at afskrivninger udover egentlig værdiforringelse som omtalt hovedsagelig er skatteudsættende, og for en virksomhed i konstant rytme er det næppe tilrådeligt at bruge de nye regler fuldt ud, så kan den sure svie senere opstå. Selvfølgelig kan disse afskrivningsregler give skattefordele, men da kapitalvindingsskatten nu er sat i vejret, bliver disse skattefordele begrænset. Måske var det en overvejelse værd at gøre denne kapitalvindingsskat progressiv, hvilket også ville kunne hæmme megen usund jordspekulation. Men lovforslaget må også ses som led i et større hele, hvori spørgsmålet om økonomisk demokrati — altså en spredning af ejendomsretten — indgår. Efter et vel noget løst skøn skulle lovforslaget tilføre produktionen 500 mill. kr. det første år, men da afskrivningerne som sagt er skatteudsættende, må det vel mere betegnes som et lån til produktivitetsudvidelse og nyetablering. En rationalisering og modernisering af produktionsapparatet vil vel også betyde, at Danmark i større omfang kan klare sig med dansk arbejdskraft. Jeg kan derfor anbefale lovforslaget ikke mindst som arbejdsskabende og ikke mindst for egnsudviklingsområdernes skyld.

Jeg kan ligeledes anbefale lovforslaget om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v. Her går man den modsatte vej og formindsker skatteudsættelsen med — her meget skønsmæssigt — 400 mill. kr., således at den samlede skatteudsættelse som følge af de to lovforslag skulle blive skønsmæssigt 100 mill. kr., dog således at det er den direkte produktion, der får den store gevinst.

Loven om afskrivning på bindende kontrakt er en krigstidsforeteelse. Skulle en handlende dengang lave bindende kontrakt på f. eks. kanelerstatning lavet af cigarkassetræ, var det nødvendigt med en hurtig afskrivning, inden den ægte vare kom frem. Nu er det som bekendt 27 år siden, krigen ophørte, så det er vel ikke for tidligt, at den art afskrivninger bliver afviklet, særlig når det, som foreslået her, sker gradvis. At over-

føre det således sparede til gavn for den direkte produktion kan kun være en god foranstaltning.

Det tredje lovforslag, om ændring af ligningsloven, tilgodeser forsøgs- og forskningsvirksomhed, også hvor det sker kollektivt, altså ved tilslutning til fællesanlæg. Det kan også ske, hvor der er tale om forureningsbekæmpelse, og vi må håbe, at denne bestemmelse vil sætte mere gang i den mere og mere nødvendige forureningsbekæmpelse.

Jeg vil meget gerne understrege, at mit parti ser disse tre lovforslag som et samlet hele, således at man ikke blot kan skrabe flødeskummet af det hele og så lade noget andet ligge.

Jeg anbefaler de tre lovforslag.

Stetter: Finansministeren siger i sin fremsættelsestale, at udviklingen i erhvervslivets produktivitet og konkurrenceevne er af afgørende betydning for alle i samfundet. Finansministeren fremsætter andre rigtige og dækkende betragtninger om erhvervslivets værdi for samfundet. Det ville glæde arbejdere, funktionærer og virksomhedsledere på vore mange private arbejdspladser at høre denne anerkendelse. De er ikke forvent med at modtage ros for deres ofte krævende og anstrengende indsats og slet ikke fra en socialdemokratisk regering.

Det er ikke en selvfølge, at en meget stor del af befolkningen fortsat beskæftiger sig med og er interesseret i øget produktion og øget eksport. Det er vedkommende at stille det spørgsmål: hvordan får vi i det lange løb nogen til at arbejde positivt og engageret i disse stærkt konkurrenceprægede og usikre afsnit af samfundet? Regering og folketing tvinges til at tilbyde de private arbejdspladser bedre og rimeligere vilkår, end tilfældet er i dag, og lad mig understrege, at det er først og fremmest medarbejderne, som er interesserede heri.

Vi anerkender med andre ord regeringens erklærede hensigt, men spørgsmålet er, om de foreliggende lovforslag giver sikkerhed for, at hensigten nås.

Forhøjelsen af afskrivningsssatsen fra 30 til 40 pct. på maskiner, inventar o. lign. er et positivt forslag, som vi kan tilslutte os. Det er usikkert, hvor meget forhøjelsen af denne overgrænse kommer til at betyde i praksis med hensyn til nyinvesteringer,

[Stetter.]

bl. a. fordi anskaffelsen af bedre og nyere driftsmidler som bekendt også afhænger af virksomhedernes indtjeningsevne. Vi ved fra den sidst udkomne vismandsrapport, at en af årsagerne til de faldende maskininvesteringer er den faldende indtjeningsevne.

Ministeren ændrer ikke grænsen for afskrivning på biler, og dette er næppe rimeligt. Bilmærker som f. eks. Volvo og Opel koster i almindelig udførelse og almindelig størrelse over 40.000 kr. i dag, og disse og andre lignende vogne kan ikke siges at være luksusbiler. Såfremt ministeren ikke vil godtage dette ræsonnement, kan jeg yderligere anføre, at det beløb, disse biler senere indbringer ved salg, som bekendt går ind på saldoafskrivningskontoen. Vi mener, at grænsen bør sættes ved 50.000 kr.

Den foreslåede forhøjelse af afskrivnings-satsen skal ifølge forslaget ikke gælde for biler og heller ikke for driftsmidler, der benyttes både privat og erhvervsmæssigt. Det betyder, at den gamle sats på 30 pct. fortsat skal anvendes her, og selv om afskrivningen på blandede driftsmidler skal foretages særskilt, er det med andre ord en kendsgerning, at der skal opereres med to forskellige satser. Det mener vi er administrativt og kontrolmæssigt belastende. Vi ønsker, så vidt det er muligt, at komme frem til en ensartet sats for overgrænsen for afskrivninger, og derfor vil jeg allerede nu anmelden et forslag om at komme af med reglen om, at der kun kan afskrives med den halve sats på driftsmidler, som er anskaffet i sidste halvdel af indkomståret. Afskaffer vi ikke denne variation, kommer vi til at operere med hele fire forskellige satser for højest tilladte overgrænse, nemlig 40 og 30 pct. samt 20 og 15 pct., og det forekommer ærlig talt inderlig overflødig og antikveret. Det, vi trænger til, er en rationalisering og ikke en yderligere komplicering. Provenutabet er ringe, så det kan ikke være afgørende.

Regeringens erklærede erhvervsvenlige indstilling gør sig ikke gældende i forbindelse med forslaget om at ophæve retten til nedskrivning på varepartier indkøbt på bindende kontrakt. Såvel industri- som handelsvirksomheder har i mange år draget fordel af denne regel og har dermed kunnet prissikre sig. Denne prissikring er fortsat nødvendig; de er fortsat en risiko for pris-

fald f. eks. på indkøbte råmaterialer og råvarer, på elektroniske komponenter og andre halvfabrikata. Man har dernæst kunnet udjævne svingende indkomster, og det må også ud fra en almen betragtning være hensigtsmæssigt, at vore private arbejdspladser kan udjævne indkomsterne. Endelig har man kunnet skaffe sig en tiltrængt forøgelse af driftskapitalen ved at udskyde skattebetalingen. Men til trods herfor er der mange, mange private arbejdspladser, som kører med en meget stram likviditet, og med den inflationsudvikling, som vi er ude for, må vi regne med, at det bliver værre endnu.

Får finansministeren sin vilje, dræner han mange private arbejdspladser pengeskasser. De pågældende må så ud på lånemarkedet for at skaffe sig ny kapital, og det er i dag næsten umuligt på grund af låneloft og andre restriktioner, som er effektive. Netop nu har virksomhederne stærkt brug for likvide midler, og det forekommer os at være et helt forkert tidspunkt at tappe de private arbejdspladser for mere end højest nødvendigt. Finansministeren foreslår en gradvis afvikling over kun 2 år, og det betyder en voldsom likviditetsmæssig belastning. Da ministeren sidst gennemførte et forslag om at ophæve kontraktnedskrivningerne, skulle det ske over en periode på 5 år. Det var trods alt lidt mere menneskeligt. Det var dengang ikke menneskeligt nok, og derfor ophævede KVR-regeringen som bekendt den påbegyndte afvikling i maj 1968. Vi håber, at ministeren er til at tale med. Det er uheldigt med denne gentagne siksakkurs.

Dernæst: vi kan takke ministeren for de foreslåede ændringer af ligningsloven, som forekommer os logiske og fremskridtsvenlige.

Endelig vil jeg sige følgende: den konservative folketingsgruppe advarer imod at stille de danske private arbejdspladser ringere end deres udenlandske konkurrenter. Regering og folketing må uundgåeligt sammenligne med forholdene i andre lande. Hertil kommer, at med den frie etableringsret vil placeringen af nye erhvervsinvesteringer ofte afhænge af resultatet af en sammenligning mellem landenes afskrivningsregler og andre erhvervslove. Måske vil også placeringen af erhvervsindkomsterne afhænge af denne sammenligning.

Den konservative folketingsgruppe håber,

[Stetter.]

at der vil komme noget fornuftigt ud af arbejdet og forhandlingerne i udvalget. Jeg forstod hr. Peter Nielsen sådan, at vi skulle betragte lovforslagene som et samlet hele, og det vil vi da også gerne gøre, men jeg forstod alligevel, at der var mulighed for at forhandle om enkelthederne i dette kompleks af forslag, og sådan må det vel også være. Det går jeg ud fra at finansministeren er enig med os i. De private arbejdspladser skal i hele samfundets interesse forsøge at udnytte alle chancer i det store marked, i EF, og derfor er det vigtigt og nødvendigt, at regering og folketing viser forståelse for deres vanskeligheder og deres problemer, for de har særdeles meget at slås med netop nu.

Jens Peter Jensen: Lovforslaget om ændring af afskrivningsloven og investeringsfundsloven mener jeg har et positivt sigte og indhold. Forhøjelsen af afskrivningsprocenten fra 30 til 40 er jo udtryk for en erkendelse af, at den tekniske forældelse af maskiner nu til dags foregår hurtigere end den fysiske, og venstre finder det rigtigt at gennemføre den ændring, som finansministeren her foreslår. Jeg tror, det vil indebære en stimulan for erhvervslivet og fremme investeringslysten.

Men det er jo næsten ikke til at bære al den venlighed fra min side, kan jeg se på finansministeren, så derfor vil jeg da også sætte et lille „men“: Det undrer mig, at den højtærede finansminister i sit forslag undtager skibe, således at afskrivninger her skal foregå efter de hidtil gældende regler. Ministerens begrundelser for en forhøjelse af afskrivningsprocenten for maskiner, inventar og lignende driftsmidler kan med lige så stor ret anvendes om afskrivningen på skibe, og jeg synes, ministeren går uden om sagens kerne ved at sige, at skibsfartens særlige forhold er taget i betragtning i lovgivningens regler om forskudsafskrivning på skibsbygningskontrakter. Jeg vil da her gøre opmærksom på, at denne forskudsafskrivning er begrundet med bl. a. dette, at der under et skibs bygning skal præsteres byggerater, og også gøre opmærksom på, at forskudsafskrivning ikke er noget specielt for skibsfarten, den gælder også for såkaldt store investeringer ud over 700.000 kr. i maskiner, inventar og lignende driftsmidler,

som omfattes af den nu foreslåede forhøjelse af den almindelige saldoafskrivningsprocent. Må jeg videre gøre opmærksom på, at maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der benyttes erhvervsmæssigt om bord i skibe, afskrives efter skibafskrivningsreglerne. De får altså heller ikke del i afskrivningsforbedringen. Jeg vil derfor bede den højtærede finansminister om at overveje sit standpunkt endnu en gang. Skibsfarten er jo et vigtigt led i dansk erhvervsliv, og det er et udpræget konkurrenceerhverv. Hvorfor så, højtærede minister, denne diskriminering af et af vore mest valutaskabende erhverv?

Endelig vil jeg om dette lovforslag sige, at det nok bør overvejes at forhøje overgrænsen for afskrivning på de rent erhvervsmæssigt benyttede biler, som i øjeblikket er 40.000 kr.

Jeg vil ligesom den ærede konservative ordfører, hr. Stetter, pege på, at det volder både virksomheder og skattemyndigheder problemer, at der indføres forskellige afskrivningsprocenter for de af loven omfattede maskiner, inventar osv. Det mener jeg vi bør se på under udvalgsarbejdet.

Lovforslaget om ændring af ligningsloven åbner afskrivningsmulighed for forsøgs- og forskningsudgifter samt de såkaldte tilslutningsafgifter. Det betragter jeg som et værdifuldt fremskridt. Det skaber også en klarhed i administrationen af lovgivningen, som jeg tror skatteadministrationen og ligningsmyndighederne vil være glade for. Jeg synes, det er et fremskridt, ja vel egentlig et af de første tegn på, at man er begyndt at tage praktisk og alvorligt på forureningsproblematikken.

Den positive holdning, som jeg på venstres vegne har givet udtryk for med hensyn til lovforslagene nr. 93 og 95, kan jeg ikke udstrække til også at gælde lovforslag nr. 94 om ændring af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v.

Her foreslås en afvikling over 2 år af adgangen til at nedskrive på varer indkøbt på bindende kontrakt til senere levering. Jeg synes ikke, at den motivering, den højtærede finansminister giver, er holdbar. Begrundelserne for denne nedskrivningsregel er dels at give erhvervsdrivende adgang til at reservere sig imod risikoen for prissvingninger ved opgørelsen af skatteindkomsten, dels at gøre det muligt at udjævne svingende års-

[Jens Peter Jensen.]

indtægter, sådan er der opnået en mere jævn og stabil skattebetaling. Jeg mener, at de to begrundelser stadig har deres gyldighed.

Jeg lagde nok mærke til, at den ærede socialdemokratiske ordfører, hr. Peter Nielsen, talte om, at dette her var en krigstidsforeteelse, som vi nu så mange år efter skulle se at komme af med. Den betragtning er heller ikke holdbar. Hvis den havde været det, er det da underligt, at ikke de socialdemokratiske regeringer, der dog har været nogle af i efterkrigsårene, noget før har fundet på at afvikle den.

Nej, betragtningen er ikke holdbar, fordi der er mange både råvarer og halvfabrikata, der stadig er underkastet prissvingninger. Man kan komme til at købe på bindende kontrakt på et område, hvor en vare er i højkonjunktur på købstidspunktet, men i lavkonjunktur på leveringstidspunktet. Der er også en hel del modeprægede varer, hvor det kan være ønskeligt at have den sikkerhedsventil, som dette her er. Derfor synes jeg ikke, man bør skride til afviklingen af de afskrivningsmuligheder, vi har her. Jeg mener, det er af stor betydning for erhvervslivet, at der kan foretages hensættelser til dækning imod sådanne risici.

Jeg synes også, at ministeren skal være opmærksom på, at sådanne kontraktafslutninger er nødvendige for at sikre en kontinuerlig produktion og afsætning. Jeg har en fornemmelse af, at den højtærede finansminister betragter dette her med køb på bindende kontrakt som noget næsten misliebigt, noget, der i vid udstrækning ude i det praktiske liv anvendes til at lave skattefup med. Jeg mener fra den erfaring, jeg har fra en halv snes år som skatterådsformand, at der nok var en periode, hvor der var en tilbøjelighed til at bruge disse regler på en ikke særlig hensigtsmæssig måde, set ud fra en almen betragtning. Men efterhånden som man har lært at leve og arbejde med afskrivningsreglerne, synes jeg, man er kommet ind i et fornuftigt leje ved anvendelsen af disse regler.

Jeg vil sige så stærkt, jeg overhovedet kan til den højtærede finansminister, at når ministeren taler så smukt og højtideligt om det ønskelige i at stimulere erhvervslivet, forbedre erhvervslivets likviditet og fremme investeringslysten, kan jeg dele hans syns-

punkter, men at dette lovforslag har den stik modsatte virkning. Det virker direkte imod den hensigt, der er angivet i den højtærede ministers begrundelse for, at lovforslaget fremsættes. Jeg vil skønne, at en afvikling af kontraktnedskrivningerne over 2 år vil påføre erhvervslivet en samlet merudgift til skat på henved 1 milliard kr., og det siger sig selv, at dette vil være en alvorlig likviditetsbelastning, en tung byrde, og at det vil formindske investeringerne.

Den højtærede finansminister siger, at lovforslagene skal betragtes som en helhed. Det kan vi så se på i udvalget. Men hvis man tager dem som en helhed, kan jeg ikke se, at der her er tale om det, regeringen har skiltet med: at det er en særlig erhvervsvenlig lovgivning, hvormed man vil støtte erhvervslivet med en 400-500 mill. kr. Det er jo ikke rigtigt. Det, der er tale om, er, at man laver forskydninger inden for erhvervslivet, således at nogle dele af erhvervslivet kommer til at betale for fordelene til andre dele af erhvervslivet. Det nummer er næsten lidt for fikst til at kunne kaldes „en erhvervsvenlig politik“. Der er ikke tale om nogen særlig støtte i dette her. Vi kan jo ikke i Danmark afskrive over 100 pct. Det kan man f. eks. i Sverige. Svenskerne kan afskrive op til 130 pct., og det er bl. a. dem, vi skal konkurrere med.

Når nu finansministeren er så god til at få ideer, ved jeg ikke, om jeg kunne hjælpe ham med en enkelt til overvejelse: vi kunne måske overveje at give et inflationstillæg til saldoværdien, som man foretager afskrivningerne på. Så ville man komme til et resultat, der ligner den situation, svensk erhvervsliv har. Det kan vi også prøve at snakke om i folketingsudvalget.

Bernhard Baunsgaard: I sin fremsættelsestale siger ministeren, at de 3 lovforslag må betragtes som en helhed. De to af dem vil øge likviditeten i selskaberne, det ene vil begrænse den, og om et øjeblik skal jeg vende tilbage til dette forhold.

Må jeg først tage forslaget om forøgelsen af saldoafskrivningen fra 30 til 40 pct. og sige herom, at det forekommer os at være en fornuftig foranstaltning. Det er fornuftigt, at man nu erkender fra lovgivningsmagtens side, at maskiner i vore dage i mange, mange tilfælde hurtigere foreldes, og at der

[Bernhard Baunsgaard.]

derfor bør være adgang til hurtigere at afskrive dem.

Lovforslag nr. 95, der handler om adgangen til afskrivning af forsknings-, forsøgs- og tilslutningsafgifter, må bestemt også siges at være fornuftigt. Skal vor industri klare sig, er det oplagt, at det vil være nødvendigt for den at have adgang til at fradrage sådanne udgifter i større omfang, end det hidtil har været muligt. På disse punkter vil vi kunne tilslutte os helt.

Endelig er der lovforslag nr. 94, der handler om adgangen til at afskrive på bindende kontrakt. Det er sagt tidligere herfra i dag, at den slags afskrivning er skabt af krigstiden og de unormale forhold, der var gældende dengang. Ministeren henviser til, at nu må de unormale forhold skabt af krigstiden siges at være ophørt, og det er der vel ingen, der kan bestride. Jeg vil gerne gå ind i en drøftelse af ministerens tanker om hele dette forhold, men uden videre godkende ministerens tankegang om, at der ikke stadig væk er forhold, der begrunder, at man skal tænke sig godt om, inden man afskaffer enhver form for adgang til nedskrivning på bindende kontrakt, kan jeg ikke.

Der er anført heroppefra — og jeg synes, at der er meget hold i betragtningen — at råstofpriserne stadig væk kan svinge i så høj grad, at det kan være foruroligende for virksomheder, som er stærkt afhængige af disse råstofsvingninger. Nogle råstoffer er ikke udsat for de store svingninger, men ministeren vil da sikkert indrømme, at andre er det i meget høj grad. Derfor mener jeg, at vi er nødt til at se på forholdet i udvalget, før vi uden videre kan tilslutte os denne del af lovkomplekset.

Må jeg så vende tilbage til betragtningen af disse 3 lovforslag samlet. Ministeren anfører, at det første lovforslag, om afskrivningen på maskiner, vil medføre et provenutab på 400-500 mill. kr. Jeg ved ikke ganske, om det er et holdbart tal, man er nået frem til. Der bliver sagt, at det er et skøn. Men jeg kan ikke engang sige noget om, hvorvidt dette skøn er fornuftigt, for man har ikke oplyst noget om, hvordan man har fundet frem til det. Sagen er jo den, at adskillige selskaber kan benytte den nugældende adgang til at afskrive med 30 pct. fuldt ud, og der er vel en del af dem, der også vil kunne

benytte adgangen til at afskrive med 40 pct. Men en statistisk beregning af, hvordan det ligger med gennemsnitsafskrivningen i firmaerne, viser, at det ikke er muligt for den danske industri som helhed at benytte den gældende adgang til at afskrive med de 30 pct. Udnyttelsen af adgangen ligger snarere i nærheden af de 20 pct., så derfor må man nok sætte et spørgsmålstejn ved disse 400-500 mill. kr.

Så er spørgsmålet: hvad medfører afskaffelsen af adgangen til at nedskrive på bindende kontrakt af likviditetsstramning ude i firmaerne? Finansministeriet har selv skønnet, at det vil medføre en likviditetsforringelse for firmaerne på 300-400 mill. kr. Hvis de tal, jeg har nævnt, så sættes over for hinanden, må man i hvert fald konstatere, at regeringens erhvervsvenlighed som sådan ikke er overvældende stor, når den skal gøres op i kroner og øre.

Når jeg anfører dette, er det fordi vi hermed er inde på en betragtning af, hvordan dette lovforslag vil komme til at virke. Der er udtrykt frygt for i den sidste økonomiske oversigt, vi har fået, om det nu er det rette tidspunkt at komme med denne lettelse for erhvervslivet. Ja, det kan ikke diskuteres, at det er det rette ud fra den betragtning, at vi skal ind i en større konkurrence, og at vi i højere grad skal bruge maskiner. Kan vi sætte noget i gang ved at anskaffe maskiner, er det rigtigt ud fra konkurrencehensynet. Men vi kommer ikke bort fra, at der gang på gang er peget på, at der er fare for en overophedning af konjunkturerne, sådan at vi skaber større vanskeligheder for os selv ved at animere til, at der sker netop noget nu. Jeg vil gerne også drøfte dette forhold i udvalget.

Når det fremgår af mine betragtninger, at af de tre lovforslag det ene, det med adgangen til at anskaffe maskiner nu, fordi man giver adgang til større nedskrivning, praktisk taget ophæves af det næste, er det klart, at hvis ministeren fastholder, at de skal gennemføres uden større forandringer, får de næppe heller større virkninger over for erhvervslivet. Men så skal man rigtignok sige det.

Der er et andet problem, jeg gerne vil fremdrage i denne forbindelse. Jeg vil gerne bede ministeren om at bekræfte det løfte, han gav i skatteudvalget, da vi i fjor be-

[Bernhard Baunsgaard.]

skæftigede os med de afskrivningsproblemer, som vi også her er inde på. I forbindelse med et andet forslag om det ekstraordinære investeringsfradrag rejste vi fra radikal side dengang spørgsmålet, om der ikke kunne udformes regler, som virkede smidigt på den måde, at de opmuntrede firmaerne til at være noget tilbageholdende i tider, hvor der var fare for overophedning af konjunkturerne, og til gengæld gjorde det muligt for firmaerne at investere netop i tider, hvor der er brug for det af hensyn til helhedsbetragtningen for økonomien. Jeg vil gerne bede ministeren bekræfte, at disse ideer stadig væk optager ham, og jeg vil gerne spørge direkte, om vi kan vente et lovforslag, der tager sigte på denne problemstilling.

Med disse ord skal jeg fra radikal side tilsige ministeren et særdeles velvilligt udvalgsarbejde om de to af lovforslagene. Om jeg også kan love helt så velvilligt et arbejde om det midterste af lovforslagene, er tvivlsomt. Men i hvert fald kan jeg for alle tre lovforslags vedkommende love et særdeles ivrigt og sagligt medarbejderskab.

Ømann: Jeg skal begynde med det letteste først, forslag til lov om ændring af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v. Det er jo en gammel kending. Denne form for afskrivning er allerede i princippet afskaffet én gang, nemlig i 1966. Men den første gerning, som VKR-finansministeren udøvede — det var hr. Poul Møller — var at genindføre disse afskrivninger, som ikke har nogen som helst reel relation til den økonomiske situation, i hvert fald ikke i et sådant forhold, at det kan begrunde det selvstændige afskrivningsinstitut, der her er tale om. Det, der er tale om her, er simpelt hen, at man giver erhvervslivet mulighed for at opnå en skattecredit, og det gør man i det store og hele uden nogen som helst realøkonomisk begrundelse.

Det er klart, at det betyder et indhug i likviditeten. Når finansministeren har sagt, at det skal ses som et hele, regner jeg med, at de 300-400 mill. kr., det kan koste pr. år at inddrage denne skattecredit, så nogenlunde kan modsvares af den ekstra skattecredit, der gives ved den indrømmede yderligere afskrivning på maskiner, som jeg se-

nere skal komme tilbage til. For så vidt er der altså tilstræbt en vis helhed i det. Helhedsbetragtningen skal jeg også komme tilbage til.

Det, der foreligger her, er et godt forslag, for det forsvar, hr. Jens Peter Jensen heroisk øvede for disse forskudsafskrivninger, holder ikke. Nu er det jo nogen tid siden, hr. Jens Peter Jensen har været aktivt skatterådsmedlem og -formand, og jeg kan sige, at den betragtning, at man skulle bare have vænnet sig til det, og så gik det alt sammen bedre, holder ikke. Der gælder det modsatte: nu har man opdaget fidusen, og flere og flere har opdaget den og benytter den skånselsløst. De oplysninger, jeg har om, hvordan den bliver benyttet, animerer ikke til at opretholde denne regel.

Jeg kan altså anbefale dette lovforslag fuldt og helt.

Dernæst lovforslaget om afskrivninger på forskning. Jeg synes, det er et rimeligt forslag netop i en situation, hvor det drejer sig om at give spydspidsen i dansk erhvervsliv bedre kår — og det er jo dem, der forsker. De store firmaer har i stort omfang fratrukket disse udgifter over driften i forvejen. De, som ikke har kunnet fradrage dem, er de mindre og nye firmaer, som har bestilt forskningsopgaver fra institutioner under ATV, Akademiet for de tekniske Videnskaber. Når de har bestilt en sådan forskningsopgave, skal den afregnes med et bestemt beløb; det står og stritter på regnskabet, og det er let at finde ved ligningen. Det er en anlægsudgift og den har ikke kunnet trækkes fra eller afskrives. Jeg tror derfor, at inden for afskrivningsområdet er måske noget af det fornuftigste, man kunne gøre, netop at give et motiv til at benytte de forskningsinstitutioner, som staten i forvejen med store bekostninger har oprettet. Der er en helhed i, når staten går ind og opretter forskningsinstitutioner, så også at få firmaerne til at benytte dem. Det har i virkeligheden været skralt med at få folk rundt om til at benytte de muligheder, der ligger i den viden, som er akkumuleret i disse forskningsinstitutioner.

Så vidt så godt. Men så er der et andet kapitel i forslaget, og det ser i virkeligheden meget uskyldigt ud. Det er altid populært at bekæmpe forurening. Men her skal man lige standse lidt op og sige: ja men hov, her fast-

[Ømann.]

lægger vi jo et helt nyt princip: her siger vi, at det er det offentlige, skatteyderne i al almindelighed, der skal bidrage til forureningsbekæmpelsen derved, at udgifter til forurening kan trækkes fra på skattebilletten. Jeg vil gerne tage anstand på, at det er et rigtigt princip. Er det ikke rigtigere at sige, at en given produktion har de og de udgifter, også til bekæmpelse af forurening, og at de må indgå i prisen på det produkt, man producerer? Ellers får man jo aldrig nogen rigtig kalkulation af, hvad det koster at fremstille en vare. Nu slører man det hele ved at sige: nå ja, for rundt regnet halvdelen vedkommende skal det offentlige dække udgifterne. Er det et rigtigt princip? Jeg vil meget gerne sætte et spørgsmålstegn ved det, og jeg vil meget gerne have en principdiskussion i udvalget om dette hovedspørgsmål, der nu fremtræder som løst i en uskyldig paragraf i et forslag om ændring af ligningsloven.

Når så dette er anholdt, kommer jeg til det tredje lovforslag, til spørgsmålet om forhøjelse af afskrivningerne til 40 pct. Jeg må først sige, at jeg har min tvivl om, hvorvidt det koster 400-500 mill. kr., eftersom afskrivningsmulighederne i forvejen er så store, at de ikke udnyttes. Når hr. Jens Peter Jensen taler om, at skibssederne trænger til større afskrivninger, vil jeg foreslå ham at gå ud og spørge dem. Der er ikke ret mange af rederierne, der har udnyttet deres afskrivningsmuligheder, for de har dem så rigeligt: almindelige afskrivninger, forskudsafskrivninger osv. Man har simpelt hen ikke råd til at bruge dem efterhånden. De ligger med en stor afskrivningsreserve, så det er ikke dér, der er brug for det. Vi har også set i de seneste dage, at der er udstedt friaktier for betydelige beløb hos store industriselskaber. Betyder det, at man savner kapital, at man savner likviditet? Nej, aldeles ikke. Det betyder, at bl. a. i kraft af de gunstige afskrivningsregler, der har været, har man akkumuleret så mange reserver, at man kan tillade sig at udstede gratis aktier til aktionærerne. Ja men er dette at kaste — lad os bare tage det for pålydende — 500 mill. kr. i grams til maskinafskrivninger, den rigtige måde at dirigere skatteydernes og statens midler på, hvis vi vil ophjælpe

dansk industri? Jeg vil gerne sætte et spørgsmål ved det.

Jeg vil give finansministeren den indrømmelse, at når han undtager bilerne, kan maskiner være et meget fornuftigt område. Men på den anden side er maskiner jo så mange slags. Maskiner er også inventar, maskiner omfatter også alt, hvad man anskaffer af den slags ting i serviceindustrierne. Er det da dem, vi skal ophjælpe? Er det ikke netop produktionsindustrierne, vi skal ophjælpe, hvad enten det er til eksport eller til konkurrence med import? Er det ikke dér, vi skal sætte ind? Her savner jeg virkelig en adresse.

Jeg savner i det hele taget en adresse på alle de områder, hvor man gennem det offentlige støtter erhvervslivet. Hvorfor ikke samle sammen i en pulje alle de områder, hvor man giver støtte til erhvervslivet, og finde ud af: er denne støtte nu anvendt rigtigt? Jeg er lige ved at sige, at jeg hellere ville give disse 500 mill. kr. til Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk, for dér tror jeg de kunne få en lille smule adresse. I min mund er det et meget revisionistisk forslag, men det er da bedre end det, der foreligger her. Jeg synes, vi skulle lade de 400-500 mill. kr. indgå i en almindelig pulje med de industristøtter og erhvervsstøtter, vi allerede har, og lad os så overveje at dele dem ud på en rigtig måde til gavn for det danske samfund.

Jeg må altså tage lidt anstand på dette lovforslag. Jeg vil gerne kigge lidt nærmere på det. Det er sagt, at de tre forslag er en helhed; jeg vil gerne medvirke til, at det bliver en smukkere helhed.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg vil gerne takke for en stort set velvillig modtagelse. Den var i hvert fald venlig, selv om der var ting, de forskellige ordførere gjorde bemærkninger til og gerne vil se på i udvalget. Det kan jeg godt gå med til, uden at der deri ligger noget løfte om ændringer. Vi skal da i skatteudvalget kunne drøfte disse ting.

Jeg vil sige til hr. Stetter, at fordi vi nu kommer med et lovforslag, der forbedrer afskrivningerne på maskinområdet, hvad vi alle har været interesseret i, også da vi i sin tid diskuterede investeringsfradraget, behøver det ikke at betyde, at så skal vi også

[Finansministeren.]

have det på alle andre områder. Jeg mener i hvert fald ikke, at det er bilerne, vi netop nu skal sætte ind over for. Vi har med vilje holdt os til maskinafskrivningerne. Hr. Ømann har taget noget afstand på det punkt og mener endda, at det er for vidtgående. Jeg tror, at vi skal begrænse os til dette område, selv om der altid kan anføres gode argumenter for, at man så vidt muligt skal have samme procentregler for de forskellige områder. Her kan vi dog holde det på en nogenlunde fornuftig måde, når vi begrænser det, som vi har gjort det i lovfor-slaget.

Jeg er i og for sig ked af, at hr. Stetter rejste spørgsmål om den metode, man nu har for førsteårsafskrivningerne. Det, vi har, blev gennemført under den forrige regering og ved tredje behandling også med tilslutning fra socialdemokratiet. Jeg synes ikke, man skal lave om på det. Jeg er enig med hr. Jens Foged, der engang sagde om afskrivningsområdet, at det er noget, der ikke bør ændres for tit, det bør være stabilt. Det er også det, der ligger bag den særlige udformning, disse forslag har fået. Man siger, at nu skal vi forbedre for maskinafskrivningerne, og så bør vi ophæve afskrivning på bindende kontrakt særlig af hensyn til kontrolvanskelighederne, men ikke røre ved de andre områder. Man kunne måske have haft god grund til også at røre ved bygningsafskrivningerne — jeg har tidligere nævnt det — men man har ikke gjort det, altså bl. a. ud fra den betragtning, at man skal røre ved så lidt som muligt.

Her forbedrer vi på et for industrien ret vigtigt område, og vi ophæver reglerne på et område, der igennem årene har været meget diskussion om, nemlig dette med bindende kontrakt. Der kan siges mange pæne ord til gunst for en sådan regel. At den er indkomst-udjævnende, er fuldkommen rigtigt, og det er også rigtigt, at hvis man ophæver den, giver det visse likviditetsvanskeligheder for virksomhederne. Men det mener jeg vi har taget hensyn til ved den gradvise afvikling.

Nu skal det være sagt til hr. Stetter og andre ordførere, som har været inde på det, at det alt sammen er noget, der ligger uden for det egentlige formål med denne regel. Formålet var i sin tid simpelt hen at gøre en ekstra, betydelig indsats for at få varerne hjem til Danmark under krigsforhold. Vi har tidligere drøftet det, og jeg har selv været med til at lave det i sin tid. Vi lavede også kulfonden, som jeg har nævnt før. Vi sad dér i 1941 og sagde: hvad sker der, hvis krigen pludselig holder op og priserne rasler nedad? Hvad skal de stakkels erhvervsdrivende så gøre? Derfor lavede vi bl. a. kulfonden, som skulle være stødpude i den situation, og vi lavede disse regler om afskrivning på bindende kontrakt. Det var helt berettiget, for det gjaldt simpelt hen om at få så mange varer hjem til Danmark som muligt i den situation.

Nu kan man sige, at de er indarbejdet, og derfor er det altid lidt af et problem, at ophæve dem, og det er ganske rigtigt. Men det er lige så rigtigt, som hr. Ømann sagde — og det er det, der er baggrunden for vores forslag — at det desværre har udviklet sig til, at flere og flere har opdaget fidusen både på køberside og sælgerside, sådan at man nu simpelt hen udnytter denne adgang til at afskrive på bindende kontrakt, i mange tilfælde på en grov måde.

Det er ligningsmyndighedernes ønske om bedre kontrolmuligheder, der ligger bag dette forslag, der også er på linje med, at vi i to andre love foreslår en forbedring af kontrolmulighederne. Det har jeg forstået at vi i og for sig er enige om alle sammen, selv om der også kan være enkeltheder dér, man kan drøfte. Alle folketingets partier er enige om, at vi skal forbedre kontrolmulighederne, og dette område er et af de helt slemme, hvor ligningsmyndighederne ikke har skygge af chance for at udøve en virkelig kontrol. Det har udartet i den grad, at ligningsmyndighederne mener, at skal man have bedre kontrol, er det en af de ting, der bør ophæves.

Selve teorien bag reglerne kan heller ikke holde, for som jeg siger, var det en krigstids-

[Finansministeren.]

foranstaltning, hvor man ville gøre alt for at få varerne hjem. Ellers kan man ikke argumentere særligt for det. En prisfaldsrisiko kan der naturligvis være på visse varer, konjunkturbestemte varer osv., men det er jo ikke sådan, at man ikke kan trække tabet fra. Det er ikke nogen egentlig afskrivningsregel, vi taler om her. Det hedder også „nedskrivning på bindende kontrakt“. Man kan altså sikre sig mod en vis risiko på forhånd, og det ligger i sagens natur, at når tabet konstateres, trækker man det fra i det følgende år — og de fleste af disse varer omsættes inden for et år; det er lagervarer, der går ind i omsætningen osv. Derved får man en så meget lavere indkomst, så det regulerer helt sig selv. Der er ikke tale om, at vi nu tager noget fra nogen. Man vil naturligvis altid kunne indregne det tab, man får ved at sælge varerne, i sit regnskab. Der er kun tale om, at man ikke forud ved nytårsafslutningen kan sige: nu laver jeg en særlig sikring for det tab, jeg måske får, måske ikke får. At der er en likviditetsvirkning, skal jeg erkende, og derfor laver vi aftrappingsordningen.

Jeg kan ikke give udtryk for nogen vilje til at forhandle om dette forslag, for så vidt angår selve det princip, at man skal ophæve adgangen til at nedskrive på bindende kontrakt.

Hr. Jens Peter Jensen var inde på spørgsmålet om skibene. Her må jeg bruge noget af samme betragtning, jeg var inde på før, nemlig at vi sætter ind dér, hvor vi finder det påtrængende nødvendigt at sætte ind. Det er på maskinområdet, den hurtige teknisk-økonomiske forældelse finder sted. Maskinerne kan være forældede, længe inden de er slidt ned. Det kan være pæne maskiner at se på, men de er alligevel forældede, for de giver ikke virksomhederne det produktionsgrundlag, som de kan skaffe sig ved at købe nye maskiner, der er teknisk mere fremskredne. Det samme sker ikke i nær det omfang på skibenes område.

Husk på, at det, vi taler om nu, er, at der er visse produktionsmidler, der bør kunne afskrives på en 5-6 år. Der er ingen, der siger, at man vil bruge denne 40 pct.s regel, det er op til virksomhederne selv; men de får en mulighed for at bruge den, sådan at de kan sige: på de og de områder inden for

vores produktion, hvor der sker en særlig hurtig forældelse, bruger vi den, så vi kan få dækket ind til køb af nye maskiner. Det sker dog ikke for skibene endnu. Det er muligt, det kommer engang, men jeg tror, at den sondring, der er lavet her, foreløbig er rigtig.

Bilerne har jeg svaret på — og for så vidt også på hele spørgsmålet om bindende kontrakt. Når det bliver sagt, at det ikke er erhvervsvenligt, vil jeg svare, at det er i hvert fald erhvervsvenligt i den forstand, at hvis man kan lave kontrollen bedre, har man her en ganske klar forbedring for en meget stor del af erhvervslivet på maskinområdet, som dette hænger sammen med.

Med hensyn til afskrivning over 100 pct. henviste hr. Jens Peter Jensen til Sverige. Der blev nævnt tallet 130 pct. og spurgt, om man ikke kunne give et inflationstillæg. Dette spørgsmål har også været fremme gennem årene. Man har talt om genanskaffelsesprincip for afskrivning osv. Det er altid blevet afvist, også i sin tid af hvervetenes eget skatteudvalg. I afskrivningsudvalget nåede man til, at vi i investeringsfundsordningen i virkeligheden har en adgang til at henlægge beløb og få dem afskrevet, trukket fra på skatteregnskabet, sådan at den dag, man skal købe maskinerne, kan man lægge det beløb til, man har fået afskrivning for ved henlæggelse i investeringsfunds. Dér har vi ordningen, så det er ikke rigtigt at sige, at man i Danmark ikke kan afskrive på en genanskaffelsespris.

Jeg skal ikke gå dybere ind på det. Vi kan drøfte det videre i udvalget.

Hr. Bernhard Baunsgaard gav positiv tilslutning, men var inde på spørgsmålet, om der alligevel ikke var områder, hvor det kunne være fornuftigt at opretholde reglen om bindende kontrakt. Dertil vil jeg sige, at det vil jeg godt have, at vi drøfter videre i udvalget. Vi mener ikke, selv om der er områder, hvor priserne kan svinge ret stærkt, at der er behov for at opretholde denne ordning. Hvis man ville opretholde den, ville den i hvert fald være administrativt meget vanskelig og give så store komplikationer, at jeg tror, ligningsfolkene vil sige, at her står vi over for et enten-eller. Vi må enten ophæve denne regel eller bevare den, men vi kan ikke begynde at sondre mellem de forskellige vareområder.

[Finansministeren.]

Men det er jeg villig til at se på i udvalget.

Spørgsmålet om afskrivningsregler som led i konjunkturpolitikken har vi drøftet mange gange. Vi har ikke udarbejdet noget forslag og har heller ikke noget forslag under udarbejdelse. Jeg vil gerne drøfte én gang til i et folketingsudvalg, om det skulle være muligt at nå frem til noget. Min opfattelse i dette øjeblik er, at der i hvert fald ikke er noget særligt behov for at gøre det via afskrivningsreglerne. Men også det vil jeg som sagt gerne se på.

Jeg er selvfølgelig ked af, at hr. Ømann tager så stærkt afstand fra den forbedring, der ligger i forhøjelsen fra 30 til 40 pct. for maskinafskrivningerne. Jeg mener ikke, vi kaster 500 mill. kr. i grams. Jeg mener at der i høj grad er foretaget en begrænsning her, og så må man i øvrigt overlade til erhvervslivet at finde ud af, hvor man bedst kan udnytte denne regel. Jeg tror ikke, at den vil blive udnyttet på alle områder. Jeg kan kun udtale håbet om, at den bliver udnyttet dér, hvor det er bedst. Men jeg er helt klar over, at den også kan bruges på områder, hvor hr. Ømann og jeg måske ikke synes det var helt så påtrængende nødvendigt at have disse bedre afskrivningsregler.

Men vi vil ikke i finansministeriet — jeg tror næsten, jeg også kan sige det på de erhvervsdrivendes vegne — tilbage til en ordning, hvor man på ny opdeler afskrivningerne i alle de mange forskellige områder, man havde før 1957. Det er ikke godt. Vi har en gruppeopdeling, det er den, vi har holdt os til, og det får formentlig en gunstig virkning. Så må vi også tage visse ugunstige virkninger — eller mindre gunstige virkninger, sådan vil jeg hellere udtrykke det.

Jeg er ked af, at hr. Ømann har indtaget det standpunkt, men jeg forstod på hr. Ømann til sidst, at også det spørgsmål kan vi se på i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til skatte-

og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af ligningsloven [af Juul-Madsen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 99) findes i tillæg A. sp. 2193, fremsættelsen i tidenden sp. 1196).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Finansministeren (Grünbaum): Det første punkt i det foreliggende lovforslag går ud på, at skatteydere, der bor i egen ejerlejlighed, skal have standardfradrag efter samme regler som skatteydere, der bor i eget en- eller tofamilieshus. Det svarer helt til, hvad de konservative foreslog i et lovforslag af 9. december 1971.

Ved behandlingen af de konservatives lovforslag i fjor begrundede jeg udførligt, hvorfor jeg ikke kunne gå ind for at indføre et standardfradrag for ejerlejligheder. Den redegørelse, jeg gav ved den lejlighed, gik i hovedtræk ud på følgende:

Den regel for ejerlejlighederne, som de konservative nu i bemærkningerne til lovforslaget betegner som umotiveret, var i virkeligheden et led i det realkreditforlig, som 5 partier indgik i 1970, og som de konservative er ganske godt kendt med — de havde jo formandsposten i det pågældende folketingsudvalg. Det var noget, der skete under en konservativ finansminister og en konservativ boligminister. Dengang var der ingen, heller ikke den konservative boligminister, der betegnede ordningen som umotiveret, tværtimod. Jeg skal ikke begynde at læse op af, hvad den daværende konservative finansminister sagde ved fremsættelsen.

Som et led i realkreditforliget blev der dels fastsat nye lejeværdiregler for ejerlejligheder, dels gennemført en ændring i den fradragsmæssige stilling. Både jeg og den daværende konservative finansminister gav dengang ganske klart udtryk for, at der var en indbyrdes sammenhæng mellem disse lejeværdiregler og fradragsreglerne.

Om lejeværdien blev det bestemt, at den for lejlighedsejerne skulle beregnes som en